

روشهای ارزشیابی عملکرد کارکنان

ترجمه و اقتباس: دکتر غلامعلی سردم

نوشته: مارک جی. سینگر

بنابر این، آنچه در محیط کار اتفاق می‌افتد و به آن ارزشیابی عملکرد^(۱) می‌گویند، در واقع دنباله جریانی است که سالها قبل آغاز شده است با این تفاوت که در هر یک از دوره‌های قبل از آن «عملکرد» معنای خاص خود را داشته و هدف خاصی را دنبال می‌کرده است.

ارزشیابی عملکرد از بزرگترین وظایف سرپرستان سازمان است، زیرا چنانچه اعمال و یادگیریهای کارکنان مورد ارزیابی و قضاوت قرار نگیرد، نمی‌توان انتظار داشت که در آن بهبود حاصل شود. همچنین، رفتار مطلوب هنگامی ادامه می‌یابد که مطلوبیت آن با ارزشیابی مشخص شود و سپس به اطلاع صاحب رفتار برسد تا امکان ادامه و تشدید آن فراهم گردد.

روزهایی که کودک مفهوم بایدها و نبایدها را درک می‌کند، والدین و بزرگسالان برخی اعمال را ترغیب و بعضی را منع می‌کنند. این تشویق و تنبیه کردن‌ها، برای او نوعی باز خورده^(۲) فراهم می‌سازد و در نتیجه، کودک متوجه می‌شود که رفتارهای مطلوب و نامطلوب کدامند.

این روند در بازیهای پیش دبستانی دنبال می‌شود و همباریها عملاً آن را ارزشیابی می‌کنند. در مدرسه نیز شاگردان توسط منابع مختلف مورد ارزشیابی قرار می‌گیرند: معلم، مدیر و دیگر اولیای مدرسه، همکلاسیها و هم مدرسه‌ایها، و حتی کسانی که در خارج از مدرسه‌اند، اما به طریقی به کار آنها نظرات دارند، جزو عواملی هستند که در ارزیابی شاگردان دخالت دارند.

هدف این مقاله پاسخ دادن به سوالهایی نظریه موارد زیر است:

- ۱- چرا عملکردها مورد ارزشیابی قرار می‌گیرد؟
- ۲- به چه صورهایی می‌توان ارزشیابی کرد؟
- ۳- مزایا و معایب روش‌های ارزشیابی کدام است؟

- ۴- در ارزشیابی چه اشتباهاتی ممکن است بروز کند؟
- ۵- استفاده از منابع متعدد برای ارزشیابی چه مزایا و کاستهایی دارد؟

دادن اطلاع به کارکنان از اینکه چگونه کارها را انجام می‌دهند و کمک به آنان برای بهسازی خود و سازمان، دنباله فرایندی است که از کودکی آغاز می‌شود. در واقع، از نخستین

می توان به اطلاعات مربوط به حضور و غیاب، تعداد حوادثی که برای هر کس اتفاق افتاده، سرعت یا فواصل زمانی بین هر دو حادثه، سرعت یا کندی اشخاص در ارتقاء یا ترفع، عده کسانی که پس از ورود به سازمان در دوره های آموزشی یا بازآموزی شرکت کرده اند، عده کسانی که پس از استخدام مدرک تحصیلی بالاتر گرفته اند، و دهها نمونه اطلاعات دیگر اشاره کرد.

احکامی که مدیران درباره هر یک از این موارد صادر می کنند، متفاوت و متعدد است. مثلاً اگر سوابق حضور و غیاب کارکنان مورد توجه قرار گیرد، نظر اکثر کارفرمایان و مدیران این است که از جمله مشخصات هر کارمند خوب، حضور به موقع در محل کار و خروج به موقع از آن است. به بیان دیگر، کارمندانی را که تاخیر ورود و تعجیل خروج نداشته باشند، از جمله با ارزشترین اعضای سازمان می دانند. با اینهمه، قضاوت یکطرفه در همه حال درست نیست. برای مثال، کارکنانی که سابقه بیماری دارند به طور طبیعی بیش از کارکنان سالم غیبت می کنند. همچنین، لازم است بین کارمندانی که با اطلاع قبلی و باذرد موجه چندین روز غیبت می کنند با کارمندانی که بدون اطلاع قبلی گاه و بیگانه در محل کار حاضر نمی شوند، تقاضا قابل شد. هر دو گروه غایب شده اند، اما ناگفته پیداست که زیان حاصل از غیبت گروه نخست بسیار کمتر است. بنابراین، مساله غیبت و کند کاری و تاخیر ورود و مانند آن باید با دقت فراوان مورد تجزیه و تحلیل و ریشه یابی قرار گیرد. این دقت در هنگام ارزشیابی کارکنان بسیار ضروری و با اهمیت تر است.

به همین ترتیب، لازم است تکرار و توالی و عواقب حوادث قبل از ارزشیابی نهایی عملکرد مورد توجه قرار گیرد. زیانهای حاصل از بروز حادثه را می توان در تلف شدن ساعت کار، خسارت دیدن یا از بین رفتن ابزار و تجهیزات، ییکار شدن یک یا چند نفر در کوتاه مدت یا میان مدت، هزینه های بیمه و درمان، زمانی که برای بررسی و ثبت و تنظیم

۱- اطلاعات مربوط به تولید یا خدمات:

ساده ترین راه ارزشیابی یک سازمان، مطالعه درباره تولیدات یا خدمات آن است. اما باید به یاد داشت که عدم امکان تبدیل اطلاعات موجود به کمیت، یا تکیه صرف بر کمیت به جای کیفیت، مانع اجرای این روش می شود. برای مثال، اگر بخواهیم درباره عملکرد یک واحد آموزش ضمن خدمت قضاویت کنیم، نمی توان عده کسانی را که دوره یا دوره های آموزشی خاصی را گذرانده اند، ملاک قرارداد. به همین ترتیب، نمی توان درباره عملکرد یک مدیر یا سرپرست، بر حسب تعداد نامه ها یا پرونده هایی که در یک روز یا دوره مشخص دیده و درباره آن اظهار نظر کرده، قضاویت کرد. بی شک در مورد نخست تاثیر یادگیری بر رفتار فردی و سازمانی کارکنان، و در مورد اخیر نقش اقدامات مدیر یا سرپرست در پیشبرد امور باید مبنای قضاویت قرار گیرد - هر چند تبدیل کیفیت اخیر نیز به کمیت به سادگی امکان پذیر نیست.

مشکل بعدی آن است که بهبود تولیدات یا خدمات را نمی توان انحصاراً به یک یا چند شخص نسبت داد، زیرا این بهبود امور محصول کارگروهی و استفاده هماهنگ از ابزار و وسایل و امکانات مادی است. گذشته از آن، حتی اگر بتوان تولیدات یا خدمات را به شیوه فردی، یعنی به نسبت افراد تعیین کرد، باز هم تاثیر عوامل جانبی را نمی توان از آن حذف کرد. صرف نظر از وسایل و ابزار، زمان و مکان انجام کار از عوامل مهمی است که در عملکرد تاثیر می گذارد.

۲- اطلاعات مربوط به اشخاص:

دیگر اطلاعات عینی که به خود وظیفه مربوط نمی شود، به اشخاص ارتباط دارد. معمولاً این اطلاعات در ادارات امور اداری و کارگزینی نگاهداری و برای ارزشیابی عملکرد به کار گرفته می شود. برای مثال

علاوه بر باز خورد، ارزشیابی عملکرد در سازمان نقشهای دیگری نیز دارد که تعدادی از این نقشهای تاثیرها به شرح زیر است:

- در تعیین افزایش حقوق یا مزایای کارکنان به ما کمک می کند.
- در تعیین چگونگی ترفع و ارتقای کارکنان یا نقل و انتقال آنان مددگار ما است.
- برای تعیین اینکه کدام کارکنان را باید اخراج یا تغییه کرد می توان از آن استفاده کرد.
- به تعیین نیازهای آموزشی کارکنان کمک می کند.
- بهبود روابط انسانی در سازمان براساس اینکه ارزشیابیها استوار است.
- بررسی انتطبق سازمان با مقررات و ضوابط را امکان پذیر می سازد.

با اینهمه، بسیاری از سرپرستان ترجیح می دهند سازمانهای زیرنظر خود را به صورت غیررسمی مورد ارزشیابی قرار دهند. دلیل این تعامل در اغلب مواقع ریشه در مشکلات خود سرپرستان دارد. به بیان دیگر، فقدان یا کمبود آموزش، مخصوصاً در زمینه های مدیریتی و ارزشیابی، مانع از آن می شود که سرپرست بتواند از تکیکهای دقیق ارزشیابی استفاده کند. همچنین، چون ارزشیابی ذهنی^(۳) ساده تر به نظر می رسد، عده ای از سرپرستان آن را بر ارزشیابی عینی^(۴) ترجیح می دهند. اما واقعیت این است که تنها روش صحیح و علمی ارزشیابی، روش عینی است؛ در نتیجه، به سرپرستان و مدیران توصیه می شود همیشه از این روش استفاده کنند.

ضوابط ارزشیابی

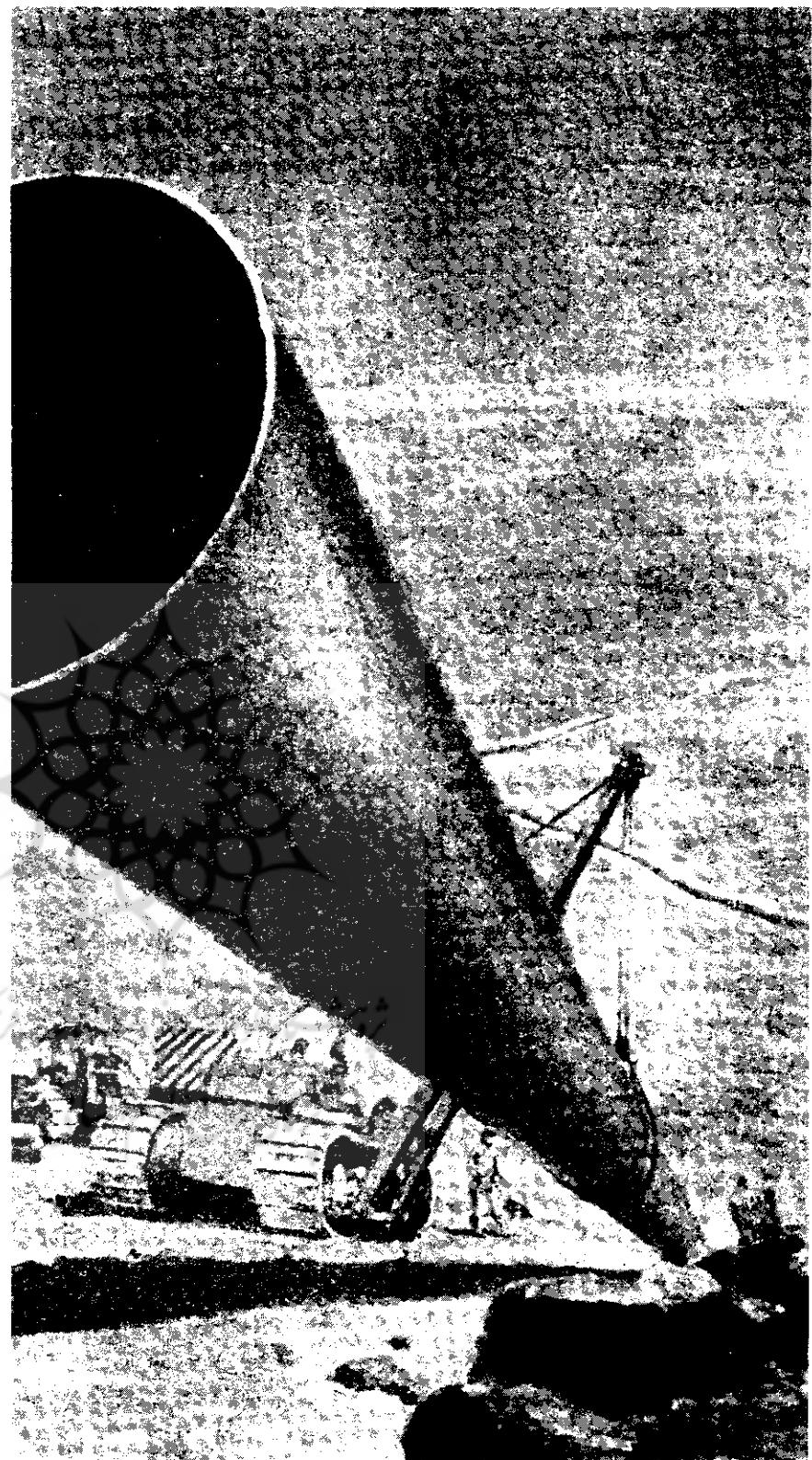
برای آنکه روشهای ارزشیابی عملکرد موثر باشد، لازم است هم سرپرستان و هم کارکنان از اطلاعات یا دانش شغلی^(۵) قابل ملاحظه ای برخوردار باشند. به علاوه، شایسته است سوابق کلیه ارزشیابیهای قبلی سازمان در دسترس مدیران و سرپرستان و کارکنان فعلی قرار گیرد مشروط براینکه ارزشیابیهای سابق جنبه ذهنی نداشته باشد. به علاوه، می توان از معیارهای زیر استفاده کرد:

مقایسه کرد. به عنوان نمونه، تعداد حوادثی که برای راننده اداره اتفاق می‌افتد خیلی بیش از حوادثی است که ممکن است برای مسؤول تلفن مرکزی (= مرکز تلفن = تلفنخانه) رخ بددهد. به همین ترتیب، رابطه حادثه با نوع سازمان باید مورد توجه قرار گیرد. برای مثال، حادثه‌ای که برای یک کارگاه ساخت ابزار فنی رخ می‌دهد، چنانچه به نیروی انسانی شاغل در آن آسیبی نرسد، صرفاً زیان مادی به دنبال خواهد داشت که نیروی انسانی آن را ترمیم خواهد کرد. اما حادثه‌ای که برای یک بیمار در

بیمارستان یا درمانگاه، یا برای یک شاگرد در مدرسه اتفاق یافتد، چنانچه به از بین رفتن انسان منجر شود غیرقابل جبران خواهد بود.

به همین سیاق، بررسی مساله ارتقاء و ترفع و استفاده از آن برای ارزشیابی، از ابعاد مختلف قابل بحث است. مثلاً کسانی که از ضرورت کاربرد این معیار و ارزشیابی عملکرد طرفداری می‌کنند، می‌گویند که برای آموزش و بازآموزی کارکنان هزینه‌های فراوان صرف می‌شود و بنابراین پستهای سازمانی رده‌های بالا (و البته پایین) باید خالی بماند. بنابراین، هر کس به قبول سمت بالاتر تن در ندهد، درواقع هم به خود و هم به سازمان ضرر رسانده و در ادای دین کوتاهی کرده است. از سوی دیگر، کسانی که چنین معیاری را آنقدرها مهم نمی‌دانند، عقیده دارند که صرف برخورداری از آموزش و بازآموزی، یا سپری کردن چندین سال در یک سازمان، نباید دلیل الزامی ارتقاء یا ترفع باشد. به این تعبیر، به طور صدرصد نمی‌توان گفت هر کس ده سال در یک سمت کار کرده از کسی که هفت سال در آن سمت بوده، برای ارتقاء یا ترفع شایستگی بیشتری دارد.

با توجه به اینکه بحث هر دو گروه موجه به نظر می‌رسد، یعنی به دلیل تنوع و تفاوت سازمانها می‌توان گفت که هر دو گروه درست می‌گویند. استفاده از معیار ارتقاء و ترفع افراد یک سازمان در گذشته و تعداد و توالی این

گزارش حادثه یا بازجویی و بررسی علل و کارهای متفاوت دارد، نمی‌توان حتی آسیب‌پذیری کارکنان آن و روز حادثه با هم

عوامل آن صرف می‌شود، و چندین مورد دیگر دانست. همچنین، چون نوع و نفس

ترقیها در ماهها و سالهای قبل، در صورتی می‌تواند بخشی از ارزشیابی عملکرد باشد که با رعایت تمامی جوانب احتیاطی از آن سود ببریم.

۳- ابزار عینی:

به طوری که قبلاً اشاره شد، شایسته است حتی‌الامکان عوامل و نشانه‌های عینی را برای ارزشیابی عملکرد به کار گرفت و تا جایی که امکان پذیر است به عوامل و نشانه‌های ذهنی استناد نکرد - با اینهمه، بار دیگر یاد آورد می‌شود که رعایت این حکم کلی در مورد تمامی مشاغل و شاغلین سازمانها امکان‌پذیر نیست. بی‌شک، چنانچه بتوان روش‌های ارزشیابی عینی را جانشین روش‌های ذهنی کرد، وقت ارزشیابی زیر سوال نخواهد بود و مشکلاتی نظر تعصب یا پیشداوری، مسایل عاطفی، موقعیتهای آنی و مانند آن در صحبت ارزشیابی تردید ایجاد نخواهد کرد.

با براین، بررسی روش‌های ارزشیابی عینی به دلیل اهمیت و اعتبار این روش‌ها در ارزشیابی عملکرد ضرورت دارد. اما چون تعداد این روشها زیاد است، در اینجا فقط محدودی از آنها به اختصار معرفی می‌شود:

الف - روش رتبه‌بندی^(۶): برای رتبه‌بندی کارکنان و فعالیتهای آنان در سازمان می‌توان از روش‌های رتبه‌بندی متعددی استفاده کرد که مهمترین آنها بدین شرح است: میزان رتبه‌بندی گرافیکی^(۷): طبق این میزان می‌توان ویژگیهای مختلف کارکنان نظری کمیت کار انجام شده، کیفیت کار انجام شده، استقلال یا انکاء، دقت یا بی‌دقیقی، و دهنها نمونه دیگر را بررسی و ارزیابی کرد. اما برای سهولت امر معمولاً ده تا پانزده ویژگی را که جنبه عینی دارد انتخاب می‌کنند و با دادن نمره‌هایی از پنج تا یک (عالی، بسیار خوب، خوب، متوسط، بد) کارکنان را رتبه‌بندی می‌کنند. حسن این میزان، آن است که هم ارزیاب و هم کسی که مورد ارزشیابی قرار گرفته، آن را به سادگی می‌فهمند و نیز می‌توان اعداد هر کس را با دیگران مقایسه

خطای رعایت حد وسط یا تمایل مدیر یا سرپرست به اینکه نمرات ارزشیابی را در حدود استاندارد حفظ کند. از جمله دلایل متعدد این کار، بی‌اطلاعی یا کم اطلاعی آنان از طرز کار زیرستان است. همچنین، ممکن است کسانی به این روش متوجه شوند که از توضیح دلایل نمرات بالا یا پایین عاجز باشند و بسخواهند با توصل به دستاویزهای نظری «خبر الامور اوسطها» از قبول مسوولیت واقعی شانه خالی کنند. می‌تردید جوانی و کم تحریکی مدیر یا سرپرست، ضعف اراده، ضعف اخلاقی و عدم فهم عدالت کاری و اجتماعی، تمایل به نشان دادن اینکه همه در حد استاندارد کار می‌کنند، و عوامل متعدد دیگر می‌توانند توجیه کننده این اشتباہ باشد.

ب - روش درجه‌بندی^(۸): یکی از ساده‌ترین روش‌های رتبه‌بندی نسبتاً عینی کارکنان، درجه‌بندی آنان به صورت نزولی است. برای این منظور می‌توان به دو صورت اقدام کرد: (۱) برحسب کل عملکرد کارکنان، یعنی تعیین اینکه در کل، ترتیب توالی کارکنان از پایین به بالا یا بالعکس چگونه است. (۲) برحسب عملکرد هر فرد از جهات مختلف، یعنی تعیین اینکه در عوامل مختلف ارزشیابی، هر کس چه مرتبه‌ای را احراز می‌کند. مثلاً می‌توان «عامل تولید کمی»، «کیفیت»، «استقلال» یا «وابستگی» هر یک از کارکنان را تعیین و به آنان بابت هر کدام نمره داد.

در استفاده از روش درجه‌بندی چند مشکل اساسی وجود دارد که عبارتند از: (۱) ذهنی بودن این روش و احتمال تاثیر خطای هاله‌ای در آن، (۲) هرچه عده کارکنان مورد ارزشیابی زیادتر شود، اجرای این روش مشکل‌تر می‌شود. البته پیدا کردن بهترین یا بدترین کارکنان مشکل نیست، اما مشکل اصلی در ارزشیابی کارکنان حد وسط مطرح می‌شود. بدیهی است هر چه عده افراد مورد ارزشیابی بیشتر باشد، این مشکل شدیدتر خواهد بود. (۳) نتایج این روش به هر یک از عوامل ارزشیابی مربوط باشد، به عامل یا عوامل دیگر قابل تسری نخواهد بود. مثلاً می‌توان رتبه یا

کرد و در بین کارکنان رقابت سالم بوجود آورد.

با اینهمه، لازم است مدیران و سرپرستان متوجه باشند که احتمال دارد عوامل متعددی در ارزشیابی آنان مشکل ایجاد کند. متداول‌ترین این عوامل به شرح زیر است:

* **خطای هاله‌ای**^(۸): یا قضاوت درباره کارکنان برحسب تک تک اعمال هر کدام و نه وضعیت کلی آنان. به این ترتیب، اگر مثلاً صفت «خوب» به یک نفر نسبت داده شود، معلوم نیست این صفت در مورد کدامیک از فعالیتهای او صدق می‌کند. از سوی دیگر، هرگاه یکی از صفات کارمند بسیار برجسته باشد و در هنگام ارزشیابی، مدیر یا سرپرست ناخودآگاه تحت تاثیر آن ویژگی (مثل ادب یا وقت‌شناسی) قرار گیرد و در دادن نمره به دیگر صفات کارمند کمتر دقت کند، می‌گویند که مدیر یا سرپرست چار خطای هاله‌ای شده است، به این دلیل معمولاً گفته می‌شود که عده زیادی از کارکنان به جای دارا بودن ویژگیهای واقعاً ضروری برای ارتقاء یا ترقی، فقط تحت تاثیر خطای هاله‌ای پیشرفت می‌کنند.

* **خطای دور شدن یا تجاوز از استاندارد** یا **حالاتی که مدیر یا سرپرست علاوه دارد نمرات ارزشیابی او یا بیشتر یا کمتر از استاندارد باشد.** معمولاً دلیل این تمایل را به ذهنیت مدیر یا سرپرست نسبت می‌دهند و مثلاً می‌گویند: کسانی که دست و دلبازترند، نمره‌های ارزشیابی را بالاتر از استاندارد در نظر می‌گیرند، در حالی که افراد خیس عکس این رفتار می‌کنند. بی‌شک این حالت تجاوز از استاندارد یا دور شدن از آن، دلایل متعددی دارد که نمی‌توان در اینجا به کلیه آنها اشاره کرد. مثلاً ممکن است یک نفر که در مقام کارمند از موفق خود نمرات ارزشیابی کم دریافت داشته به زیر دستان کنونی خود نمره کم بدهد، اما یک نفر دیگر دقیقاً عکس این روش را برگزیند. اما در هر صورت و به هر دلیل که از استاندارد تخطی شود، می‌تردید ارزشیابی، آنچه باید باشد نخواهد بود و در بهبود عملکرد تاثیر چندانی نخواهد داشت.

تعدادی سوال وجود دارد که پاسخ دهنده باید به شخص مورد ارزشیابی در مقابل هر سوال به ترتیب اهمیت نمره یا امتیاز بدهد. جمیع نمرات، هم به خودی خود می‌تواند مفید و جالب توجه باشد، هم برای مقایسه افراد با یکدیگر.

۴- میزان رتبه‌بندی رفتارهای ثابت(۱۳) بیشتر برای تعبیر و تفسیر مراتب یا درجات کارکنان مورد استفاده قرار می‌گیرد.

برای این منظور، ابتدا تعدادی رفتار واقعی روی یک برگ می‌نویسد و سپس وضعیت کنونی و گذشته فرد را براساس آن نمره می‌دهند. برای مثال، برای ارزشیابی مدیر یک مدرسه می‌توان به رفتارهای زیر از یک تا ده نمره داد:

- کلیه شاگردان مدرسه را به خوبی می‌شناشد

- کلیه شاگردان مدرسه را سال گذشته به خوبی می‌شناخت

- همیشه کلیه شاگردان مدرسه را به خوبی می‌شناخته است

به این ترتیب، می‌توان ثبات رفتار مدیر را در قبال شناخت شاگردان تعیین و آن را با مدیران دیگر مقایسه یا هر کدام را برحسب گروه مدیران رتبه‌بندی کرد.

- 1- Feedback
- 2- Performance Appraisal
- 3- Subjective Evaluation
- 4- Objective
- 5- Job Knowledge
- 6- Rating Technique
- 7- Graphic Rating Scale
- 8- Halo Error
- 9- Ranking Method
- 10- Paired Comparisons
- 11- The Critical Incident
- 12- The Checklist
- 13- Behaviorally Anchored Rating Scales (B.A.R.S.)

نکنند. احیاناً واقعه مربوط به یک نفر را به دیگری تسبیت دهنند، یا اصولاً چیزی را ثبت نکنند بدان امید که از حافظه خود استفاده خواهند کرد.

۳- روش لیست کنتول(۱۲) یا آنچه برای ارزشیابی کارکنان ادارات یا اساتید دانشگاه در ایران متداول شده، از جمله روشهایی است که اجرا و بررسی آن ساده است به طوری که دیده‌اید، روی لیست،

درجۀ کارکنان را در عامل «استقلال» اندازه‌گیری کرد، اما این نتایج الزاماً به عامل «تولید کمی» قابل تعمیم نیست. همچنین، تفاوت‌های فردی آنها را به طور کلی مشخص نمی‌کند. (۲) بالاخره باید به مساله مقایسه اشاره کرد. به طور معمول، کارکنان را با یکدیگر مقایسه می‌کنند، در حالی که لازم است کارکنان با توجه به معیارهایی نظری شرح مشاغل ارزشیابی شده و هیچکس با دیگری مقایسه نشود.

بی شک روش مورد بحث را نمی‌توان به تمام ارزشیابی تعمیم داد بلکه بهتر است در مواردی نظری آنچه در زیر می‌آید، از آن استفاده کرد:

الف - در جایی که عده کارکنان زیاد نباشد.

ب - هدف ارزشیابی تعیین کردن بهترین یا بدترین افراد باشد.

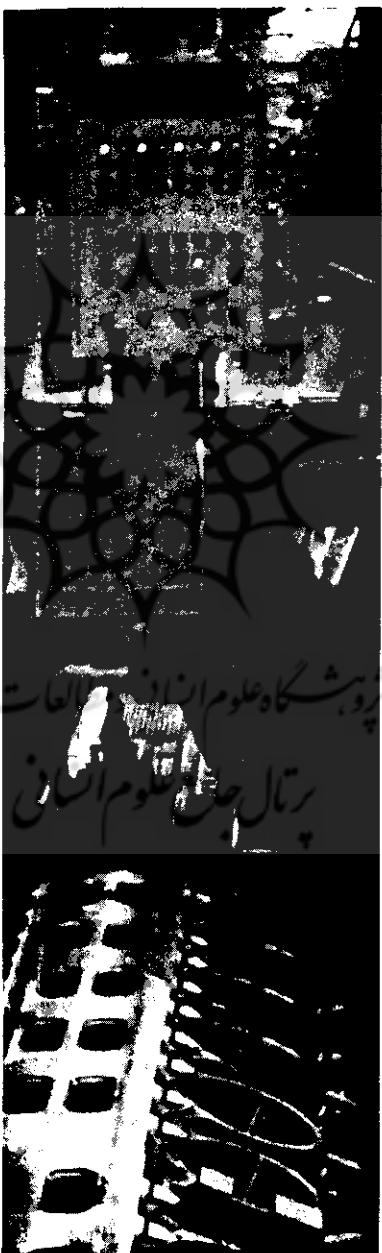
ج - افراد دو به دو یا گروه به گروه با هم مقایسه نشوند.

د - مانند کلیه موارد ارزشیابی به کارکنان باز خورد داده شود.

ج - روشهای دیگر: از جمله دیگر روشهای ارزشیابی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱- روش مقایسه زوجی(۱۰) یا مقایسه هر یک از کارکنان با بقیه به صورت تک به تک، از این روش معمولاً برای مقایسه‌های کلی و نه بر حسب تک تک عوامل، استفاده می‌شود. همچنین، به کار بردن آن برای ارزشیابی گروههای بزرگ درست نیست.

۲- ارزشیابی واقعه بحرانی(۱۱) طبق این روش، لازم است سرپرست خلاصه واقعی زندگی کاری هر یک از کارکنان، اعم از واقعی خوب یا بد را داشته باشد. هدف این روش، ارزیابی عملکرد شغلی است تا بتوان به کارکنان امکان ادامه کار، قطع کار، یا اصلاح روش انجام کار را یادآور شد. در این روش تعدادی از معایب روشهای ذهنی به چشم نمی‌خورد، اما از جمله معایب آن، این است که سرپرستان در هنگام بروز واقعی، آن را ثبت

رضایت دست‌اندرکاران مطبوعات نشان داد که کارهای فرهنگی، سخت و طولانی اما پر شمر است.

در پایان دریغ است که از همراهی‌ها و کمک‌های ارزشمند وزارت تعاون به تعاونی مطبوعات کشور، تشکر نکنم و ناسپاسی است اگر نگویم مسئولان وزارت تعاون همیشه این تعاونی را باری ادهاند. در عین سپاسگزاری، تعاونی مطبوعات نیز وظیفه خود می‌داند برای عرضه کردن هر گونه کمک هر چند ناچیز خود، اعلام آمادگی کند.

از همکاران مجله تعاون به خاطر اطف و توجه آنان به مسایل فرهنگی و موضوعات مربوط به فرهنگ و مطبوعات کشور، نیز سپاسگزاریم.

دیدار بعدی در جشنواره بهار مطبوعات خواهد بود و امیدواریم تمامی مطبوعات این فرست را برای نشان دادن اهمیت فعالیتهای مطبوعاتی مفتوم بدانند.

ماهnamه تعاون آگهی می‌پذیرد

علاوه‌مندان به چاپ آگهی در ماهنامه تعاون می‌توانند به اداره کل تعاون استان مربوط مراجعه نموده و یا مستقیماً با دفتر مجله تعاون در تهران مکاتبه نمایند.

مدبو نمایشگاه در مورد تأمین اهداف شرکت تعاونی مطبوعات دربرگزاری نمایشگاه گفت:

این چهارمین نمایشگاه مطبوعات در ایران است. اولی را تعاونی مطبوعات در کنار چهاردهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب برگزار کرد. دومی و سومی را حوزه معاونت مطبوعاتی و تبلیغاتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در بهار سالهای ۷۱ و ۷۲ در کنار پانزدهمین و شانزدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران برپا ساخت. اما این نخستین نمایشگاه تخصصی از مطبوعات است. با این مقدمه باید توضیح دهم که برآورده اهداف سه گانه که در پاسخ پرسش اول عرض کردم به خوبی محسوس و ملموس بود.

در طول روزهای برگزاری نمایشگاه من از همکاران خود بارها شنیده‌ام که این اقدام را تأیید کرده‌اند. دیگران نیز چنین کرده‌اند. سه ماه تدارک این نمایشگاه با نیرو و امکانات اندک، کار طاقت فرسایی بود. اما اختشادی و

مکان مناسبی برای برگزاری نمایشگاه‌ها و گردهمایی‌های فرهنگی است. با این مزیت عملده که در پر جمعیت ترین و محروم ترین نقاط شهر قرار دارد. این انتخاب به مطبوعات امکان می‌دهد تا با صمیعی ترین و محروم ترین مردم در تماس باشند. مسئولان فرهنگسرا با گشاده‌رویی از ما استقبال کرده‌اند و از هیچ کمکی در راه برگزاری این نمایشگاه دریغ نورزیدند. تصور می‌کنم مطبوعات باید حقگذار آنان باشند.

همچنین گروه زیادی از مطبوعات کشور که دارای امکانات گسترده‌ترین، توان پرداخت هزینه‌های گزاف برای تدارک نمایشگاه را ندارند. تعاونی تلاش کرد تا کمترین هزینه‌ای را به مطبوعات از این نظر تحمل نکند. به نظر شما این با مفهوم و معنای تعاون سازگار نیست؟